

TILTAKSSTRATEGI FOR FOR SPESIELLE MILJØTILTAK

**FOR BINDAL
2024 – 2027**

Vedtatt av kommunestyret i møte 20.2.2024 sak xx/24

Innhold

1.0 Tiltaksstrategi for SMIL-ordningen	3
1.1 Regelverk og formål.....	3
1.2 Aktuelle grunnlagsdokumenter	4
1.3 Prosess.....	4
2.0 Status i kommunen.....	5
2.1 Kulturlandskapsverdier i kommunen.....	5
2.1.1 Aktivt jordbruk – kulturlandskap	5
2.1.2 Biologiske verdier	5
2.1.3 Kulturminneverdier	5
2.1.4 Friluftsliv og tilgjengelighet	5
2.2 Miljøutfordringer	5
2.3 Virkemidler – RMP og SMIL.....	6
2.3.1 Aktivt jordbruk – kulturlandskap	6
2.3.2 Biologiske verdier	6
2.3.3 Kulturminneverdier	6
2.3.4 Friluftsliv og tilgjengelighet	6
2.3.5 Forurensing – Avrenning til vann.....	6
2.3.6 Forurensing – Utslipp til luft	7
2.4 Kommunens bruk av SMIL-midlene i perioden 2019 – 2023	7
3.0 Mål, strategier og generelle prioriteringer	7
3.1 Mål.....	7
3.2 Strategier	7
3.3 Generelle prioriteringer.....	8
4.0 Satser og vilkår.....	9
4.1 Kulturlandskapstiltak	9
4.1.1 Rydde gammel kulturmark og etablere beite.....	9
4.1.2 Etablere og vedlikeholde permanente gjerder:.....	9
4.1.3 Utprøving av ulike digitale hjelpemidler for å fremme beitebruk i utmark.....	10
4.2 Kulturminner og biologisk mangfold	10
4.2.1 Bevaring og istandsetting av kulturminner/miljøer.....	10
4.2.2 Verneverdige bygninger.....	11
4.2.3 Biologisk mangfold.....	12
4.3 Klimautslipp og forurensing.....	13

4.3.1 Erosjon/forurensing/avfallshåndtering.	13
4.4 Kulturlandskapstiltak – friluftsliv og tilgjengelighet.	13
4.4.1 Tilrettelegging for å fremme tilgjengelighet og opplevelseskvalitet.	13
4.4.2 Fremmede og skadelige arter.	14
4.4.3 Fellestiltak/områdetiltak.....	14
4.5 Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter	15
4.5.1 Planleggingstiltak.....	15
5.0 Prioritering av søknader	15
5.1 Saksbehandling.....	16
5.1.1 vilkår – noen eksempler.....	16
5.1.2 Endringer	18
5.1.3 Søknaden	18

1.0 Tiltaksstrategi for SMIL-ordningen

De første tiltaksstrategiene for Bindal kommune ble vedtatt i Bindal kommunestyre den 27.10.2004 gjeldende for perioden 2005 – 2009. Den har senere blitt rullert flere ganger. Dette er den sjettede utgave av tiltaksstrategiene.

Jordbruket har et ansvar for å ta miljøhensyn og har flere virkemidler som skal redusere miljøbelastninger og fremme miljøgoder. [Nasjonalt miljøprogram 2023 – 2026](#) skal blant annet bidra til å målrette miljøarbeidet og synliggjøre den samlede miljøinnsatsen i jordbruket. SMIL-ordningen er et virkemiddel som skal bidra til å nå målene i Nasjonalt miljøprogram.

SMIL-ordningen forvaltes av kommunen og blir gitt som engangstilskudd til investeringer og istandsetting. Det kan være aktuelt å søke om regionalt miljøtilskudd (RMP) der det er behov for varige skjøtselstiltak etter gjennomført SMIL-tiltak.

Bevilgningene til SMIL-ordningen fastsettes i jordbruksoppgjøret. Landbruksdirektoratet fordeler midlene til Statsforvalterne rundt årsskiftet, og Statsforvalter i Nordland fordeler tilskuddsmidlene til kommunene tidlig på året. Tiltaksstrategiene vil være et grunnlag for fordelingen av midlene til kommunene. Statsforvalter omfordeler midler om høsten i samarbeid med kommunene.

1.1 Regelverk og formål

SMIL-ordningen er hjemlet i forskrift om spesielle miljøtilskudd i jordbruket fastsatt 4. februar 2004 nr. 448, sist endret 01.01.2020. Gjeldende kommentar til forskriften er rundskriv 2020-12.

Kommunen skal fastsette lokale retningslinjer/tiltaksstrategi for prioritering av SMIL-

søknader. Slike retningslinjer skal utarbeides i dialog med næringsorganisasjonene i jordbruket lokalt og Statsforvalter, jfr. § 8 2. ledd.

Retningslinjene skal vise lokale miljøutfordringer, målsettinger og strategier og skal gi kommunen et godt grunnlag for å prioritere mellom søknadene. Det er viktig å få best mulig målretting av innsatsen slik at tiltak kan settes inn der miljøeffekten er størst.

Regelverk og annen informasjon om ordningen finnes her: [Landbruksdirektoratets nettside om Spesielle miljøtiltak i jordbruket \(SMIL\)](#).

[Regionalt miljøprogram for jordbruket i Nordland 2023-2026](#) RMP gir en prioritering av innsatsen mot miljøutfordringene i Nordland. Tiltakene i programmet er knyttet til målene i Nasjonalt miljøprogram 2023-2026. Regionalt miljøprogram skal gi føringer for prioriteringer i de kommunale tiltaksstrategiene for bruk av SMIL-midlene, jf. Nasjonalt miljøprogram s. 25.

Andre relevante regelverk er:

Jordloven, naturmangfoldloven, kulturminneloven, friluftsløven, vannressursloven, forurensningsloven, plan- og bygningsloven, forskrift om plantevernmidler, forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav, forskrift om gjødselplanlegging, vannforskriften med flere.

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.

1.2 Aktuelle grunnlagsdokumenter

- Regionalt miljøprogram for jordbruket i Nordland 2023 – 2026
- Nasjonalt miljøprogram 2023 - 2026
- Stortingsmelding nr 11 (2016 – 2017), samt stortingsmeldinger om miljøvern og kulturminner.
- Verdiskapningsplan for Bindal kommune
- Klima og energiplan for Bindal kommune
- Kommuneplanens arealdel.
- Aktuelt rundskriv for SMIL-ordningen
- Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak.

1.3 Prosess

Tiltaksstrategien er blitt til i samarbeid mellom kommunen, de lokale faglagene og Statsforvalteren i Nordland.

Den har vært på høring og behandlet politisk xx.xx.2023. Den vil bli gjennomgått årlig og oppdatert ved behov i perioden.

2.0 Status i kommunen

2.1 Kulturlandskapsverdier i kommunen

2.1.1 Aktivt jordbruk – kulturlandskap

Bindal kommune har ca. 12000 daa fulldyrka jord. Det er allsidig drift med både melk, øvrige storfe, gris og sau. Pr. i dag har vi, ut fra søknad om produksjonstilskudd, 25 aktive bønder. Det er bygd flere fjøs med relativt stor kvote og melkerobot.

Bindal er ikke det området i Nordland der leiejordproblemene er størst, men problemet er like fullt til stede, og dette gir en del uheldige konsekvenser i form av at arealene drives på en annen og til dels dårligere måte enn eget areal. Dette gir et preg på kulturlandskapet som miljøtilskuddsordningene må søke å motvirke.

Antallet husdyr i kommunen har gått sakte men sikkert nedover de siste 30 årene. Dette medfører at beitetrykket ikke blir så stort at kulturlandskapet holdes i hevd i så stor grad en kunne ønske seg.

2.1.2 Biologiske verdier

Bindal har et rikt plante og dyreliv, og ved å lete litt i miljødirektoratet sin naturbase vil man kunne finne mange interessant registreringer rundt om i kommunen. Tiltak som fremmer biologisk mangfold ved at biotoper legges til rette, eller bevares særskilt for fugler, dyr og planter i samråd med råd/veiledning fra personer og fagmiljø med relevant kompetanse kan støttes. Det kan også gis støtte til å bekjempe fremmede skadelige arter samt tiltak for å bedre forholdene for pollinerende insekter.

2.1.3 Kulturminneverdier

Et raskt søk i kulturminnedatabasen avdekker over 200 registrerte lokaliteter i Bindal. Det er for eksempel gravhauger, røysfelt, jernvinneanlegg, bosetning/aktivitetsområder, fangstlokaliteter, helleboplasser, båtstøanlegg osv.

2.1.4 Friluftsliv og tilgjengelighet

I Bindal er en stor del av landbruket med umiddelbar nærhet til fjord og elver. Det er derfor helt naturlig at mye ferdsel i friluftsområder både direkte, og indirekte fra båt skjer i aktive landbruksområder. Det er derfor viktig at gjengroing holdes i sjakk for at kommunen skal fremstå attraktiv for både turister og fastboende.

2.2 Miljøutfordringer

I Bindal er det prosessutslipp fra jordbruket som står for det en del av klimautslippene i kommunen. I tillegg kommer veitrafikk og andre mobile kilder.

Med hensyn til punktutslipp er situasjonen relativt ukritisk, men de få punktutslippene som fortsatt finnes, og som eventuelt oppstår framover, må avdekkes og fjernes.

- Gjengroing

- Tap av kulturminner
- Forurensning
 - o Avrenning til vann
 - o Utslipp til luft
- Erosjon
- Rundballeplast på avveie
- Lokale søppelfyllinger

2.3 Virkemidler – RMP og SMIL

2.3.1 Aktivt jordbruk – kulturlandskap

Gjennom RMP-ordningen er det ulike tilskudd til skjøtsel av kulturlandskap for å stimulere til slått og beite av jordbrukets kulturlandskap. Eksempler er tilskudd til drift av bratt areal, beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark og i utmark samt slått av verdifulle jordbrukslandskap.

Det kan gis SMIL-tilskudd til tiltak som tar vare på og utvikler jordbrukets kulturlandskap.

2.3.2 Biologiske verdier

Gjennom RMP-ordningen gis det tilskudd til skjøtsel av utvalgte naturtyper som slåttemark, slåttemyr og kystlynghei og til skjøtsel av trua naturtyper som naturbeitemark og hagemark. Det gis også RMP-tilskudd til skjøtsel av styvingstrær og til soner for pollinerende insekter.

Det kan gis SMIL-tilskudd til tiltak om ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark

2.3.3 Kulturminneverdier

Gjennom RMP-ordningen gis det støtte til skjøtsel av gravminner, buveier og bakkemurer som grenser til jordbruksarealer.

Det kan gis SMIL-tilskudd til istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner- og kulturmiljøer inkludert verneverdige bygninger etter kulturminnefaglige retningslinjer.

2.3.4 Friluftsliv og tilgjengelighet

Det kan gis SMIL-tilskudd til tiltak som tilrettelegger for større tilgjengelighet og opplevelser i landskapet, og som holder verdifulle områder åpne. Tilskuddet kan gis for å bedre allmennhetens tilgang til jordbrukslandskapet.

2.3.5 Forurensning – Avrenning til vann

Gjennom RMP-ordningen gis det tilskudd for arealer med diverse åkervekster som ikke jordarbeides om høsten, for fangvekster sådd etter høsting og for grasdekt kantsone i åker.

Det kan innvilges SMIL-tilskudd til tiltak som hindrer forurensning eller risiko for forurensning fra jordbruket, for eksempel tiltak som reduserer erosjon og tap av jord, næringsstoffer og plantevernmidler

2.3.6 Forurensing – Utslipp til luft

Gjennom RMP-ordningen gis det tilskudd til spredning av husdyrgjødsel og bioest ved nedfelling eller nedlegging, spredning av husdyrgjødsel med rask nedmolding og spredning med husdyrgjødsel med tilførselsslange.

Det kan innvilges SMIL-tilskudd til tiltak som hindrer forurensning eller risiko for forurensning fra jordbruket, for eksempel tiltak som reduserer tiltak som reduserer forurensende utslipp til luft.

2.4 Kommunens bruk av SMIL-midlene i perioden 2019 – 2023

År	Tildelt	Totale tilsagn
2019	80.000	96.210
2020	100.000	85.290
2021	100.000	100.000
2022	200.000	92.311
2023	150.000	140.300

Det har gått mest i midler til kulturlandskapsprosjekter i denne perioden. Det gjelder i stor grad rydding og inngjerding av gammel kulturmark og oppsett av sperregjerder for beiting av annen innmark.

Det har også vært noe midler som har gått til restaureringsprosjekt.

3.0 Mål, strategier og generelle prioriteringer

3.1 Mål

- Ta vare på og utvikle verdifullt kulturlandskap som sikrer kommunen sin egenart, som stimulerer til aktivt landbruk og som har betydning for folk sin tilhørighet og trivsel.
- Sikre at et utvalg av særpregete kulturmarkstyper, særlig verdifulle kulturmiljø og biotoper blir tatt vare på og skjøtta.
- Bedre tilstanden til kulturminnene og kulturmiljøene i jordbruket.
- Bedre allmennhetens tilgang til jordbrukslandskapet.
- Redusere forurensning fra jordbruket.
- Bedre vilkårene for pollinerende insekter
- Fjerning av fremmede arter.

3.2 Strategier

- Spisse tildelingen av SMIL-tilskudd slik at den tar vare på de verdifulle kulturlandskapene, redusere forurensning og tar vare på aktiv landbruksdrift.
- Forankre hensyn til landbruket sitt kulturlandskap i kommunalt planverk.

- Arbeide for kopling mellom SMIL- og RMP-ordninga.
- Hindre spredning av fremmede arter.
- Sette i stand utvalgte naturtyper som slåttemark, slåttemyr og kystlynghei.
- Legge til rette for pollinerende insekter i jordbrukslandskapet.
- Stimulere til økt beiting i verdifulle innmarks- og utmarksområder.
- Stimulere til å holde flere beitedyr.
 - o Stimulere til å ta i bruk ny teknologi som elektroniske klaver.
- Stimulere til å ta vare på og vedlikeholde verdifulle kulturminner og bygninger i kulturlandskapet.
- Arbeide for økt kompetanse og interesse for verdier i landbrukets kulturlandskap.
- Synliggjøre kulturlandskapet som et viktig element i satsing på reiseliv.
- Stimulere til tilrettelegging for friluftsliv.
- Stimulere til rehabilitering av eldre lukkingsanlegg og sikre utløp av kummer.
- Gjenåpne bekkelukkinger.
- Steinsetting som erosjonssikring.

3.3 Generelle prioriteringer

Følgende kriterier vil veie tungt ved prioritering av søknader om tilskott til tiltak for å ta vare på biologisk mangfold, gammel kulturmark, kulturminner, verneverdige bygninger og tiltak for å hindre forurensning i SMIL-ordningen:

- Tiltaket som har stor kunnskapsverdi, opplevelsesverdi eller bruksverdi
 - o For allmennheten
 - o I historisk, pedagogisk eller vitenskapelig sammenheng
 - o For landskapsbildet med hensyn på estetikk og tilgjengelighet
- Søknader om tilskudd til konkrete tiltak som følge av en prioritert plan.
- Større tiltak vil normalt bli prioritert framfor mindre med tilsvarende innhold.
- Fellestiltak vil ofte bli prioritert foran enkelttiltak.
- Tiltak der flere interesser er inne med tilskudd eller arbeid prioriteres framfor reine SMIL-saker
- Ved likeverdige tiltak vil aktive bruk bli prioritert framfor passive bruk.
- Tiltak som etter gjennomføring gir grunnlag for tilskudd gjennom regionalt miljøtilskudd blir prioritert før andre tiltak.
- Tiltak som gir næringsinntekt, vil normalt få lavere tilskottsprosent.

Det blir ikke prioritert tilskudd til tiltak som regnes som del av den ordinære jordbruksvirksomheten jfr. § 1 om formålet med ordningen.

4.0 Satser og vilkår.

Satsene kan variere fra år til år, etter søknadsmengde og tilgjengelige midler.

4.1 Kulturlandskapstiltak

Gammel kulturmark er arealer med vegetasjon utformet ved slått, beiting, brenning eller andre driftsformer gjennom en lang periode.

Formål:

Restaurere og ta vare på gammel kulturmark med miljøverdier forma gjennom lang tids bruk til slått og beite.

4.1.1 Rydde gammel kulturmark og etablere beite.

Det legges vekt på følgende kriterier:

- Gjengroinga skal ikke ha kommet så langt at arealet har preg av skogsmark
- Det skal finnes planter som er karakteriske for kulturmark og eventuelt kulturminner som forteller om tidligere bruk
- Det skal foreligge plan for både restaureringstiltaket og etterfølgende skjøtsel av arealet
- Etablering av beite på areal som ikke klassifiseres som gammel kulturmark er ikke et SMIL-tiltak.

Aktuelle tiltak:

- Åpning av gjengrodd mark ved rydding av uønska vegetasjon og fjerning av hogstavfall.
- Enkeltrær eller grupper av trær settes igjen for å gi skygge og ly til beitedyr
- Gjerding og annen tilrettelegging for beiting som skjøtselstiltak.

Skjøtselskrav:

- Arealet skal høstes gjennom beiting eller slått og fjerning av avling
- Det skal ikke anvendes mineralgjødsel eller kjemisk ugrasbekjempelse

På leid areal skal det legges fram leiekontrakt.

Maks. areal 30 daa som kan gis tilskudd pr. søknad.

4.1.2 Etablere og vedlikeholde permanente gjerder:

Det kan gis støtte til oppsetting av permanent gjerde som grenser mot innmarksbeite eller utmarksbeite. Ved permanent gjerde med en strømtråd skal det være stål, minimum 4mm. Ved to tråder skal minst en være ståltråd, uten krav til diameter.

Det forventes ved nettinggjerde at påleavstand er ca. 2,5 meter, og likens 5 meters avstand med strømgjerde. Ved gjerding med strømtråd innom nettinggjerdet vil det kun gis tilskudd til etablering av netting.

Det må være porter/åpninger i nettinggjerde som skal stå åpne utenom beitesesongen.

Det skal være port/klyv der gjerde krysser stier, slik at ikke tilgangen for allmennheten begrenses. Strømtråd skal legges ned utenom beitesesong. Denne ordningen kan ikke kombineres med rydding av kulturmark og etablering av beite.

4.1.3 Utpøving av ulike digitale hjelpemidler for å fremme beitebruk i utmark.

Det kan gis støtte til innkjøp av digitalt gjerde, radiobjeller og lignende. Det må legges frem kvitteringer på antall bjeller i bruk, og utskrift fra pc over beiteaktivitet i beitesesongen. Dette må legges frem for landbrukskontoret hvert år i 5 år etter at investeringen er gjort. Ved leasing av utstyr faller retten til tilskudd bort.

Veiledende støttesatser:	- Rydding/gjerdning kulturmark	1500 - 2500 kr/daa
	- Nettinggjerde, etablering.	45-75 kr/m
	- Strømgjerde, etablering.	25-40 kr/m
	- Port	1000-1500 per stk.
	- Nofence storfe	ca 2750 per klave
	- Nofence småfe	ca 2000 per klave
Vedlikehold av :	- Perm. nettinggjerde	3-6 kr/m
	- Perm. strømgjerde	2-4 kr/m

Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. Maks sats for elektroniske klaver er 80'000 kroner.

Horsberg - Foto: Eli Horsberg

4.2 Kulturminner og biologisk mangfold

4.2.1 Bevaring og istandsetting av kulturminner/miljøer.

Formål:

Med kulturminner menes alle spor etter menneskelige virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til.

Viser til *Kulturminner på Sør-Helgeland* som omfatter Bindal, Sømna, Brønnøy, Vevelstad og Vega, samt kulturminnedatabasen.

Kulturminner (eksempler): Bygninger, boplasser, hustufter, gravhauger, bautasteiner, rydningsrøyser, stakktufter, veger, vegfar, fangst og fiskeinnretninger, tjære- og kullmiler, blåstergroper

Kulturmiljø (eksempler): Gårdstun, seter, gravfelt, fangstgroper, naust- og sjøhus

Freda kulturminner: Alle kulturminner fra før 1537, alle bygninger fra før 1650 og samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda.

Aktuelle tiltak:

- Synliggjøre gjennom rydding, slått eller beiting
- Istandsetting, restaurering og skilting. F.eks. sommerfjøs, potetkjellere, naust, kaier, torvsjå, gamle ferdselsveier, steingjerder.
- Ved freda kulturminner må dette skje i samråd med regional kulturminneforvaltning

Viktig:

Ta vare på så mye som mulig av kulturminnets helhet, egenart og opprinnelige elementer. Arealene skal ikke være preget av moderne jordarbeiding, men er dominert av naturlig gras og urtevegetasjon.

Sats: Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag med maks tilskudd på 1500 kr/daa.

4.2.2 Verneverdige bygninger.

Formål:

Restaurering og vedlikehold av gamle og verneverdig bygning i jordbrukets kulturlandskap

Tiltaket skal bidra til istandsetting av verneverdige bygninger i landbruket som kan nyttes på en hensiktsmessig måte i landbruksdrifta eller annen næring på landbrukseiendommen.

Tiltak kan også være bygninger på gården som ikke nyttes i næringsmessig sammenheng, men er viktig for et helhetlig gårdsmiljø, deriblant våningshus.

Verneverdig bygning: Bygning som ikke er freda, men som p.g.a. sin egenart eller som del av et kulturmiljø utgjør et viktig innslag i kulturlandskapet, og som er viktig å ta vare på

Aktuelle tiltak:

- Bygninger som inngår som viktig element i kulturmiljøer og kulturlandskapet
- Bygninger som er representative for lokal byggeskikk
- Bygninger som har tilknytning til tidligere driftsformer i landbruket

Viktig:

- Bygningen miljøverdi som innslag i jordbrukets kulturlandskap vektlegges
- Gjelder i første rekke utvendig vedlikehold (tak og vegger)
- Ved restaurering og vedlikehold:
 - Bevar opprinnelige elementer
 - Reparasjon framfor utskifting
 - Bruk tradisjonelle, stedege materialer og håndverksteknikker
 - Bruk tradisjonelle farger

Tilskudd kan innvilges med inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag, maksimalt 100.000 kr pr. prosjekt.

Før - Nordlandslån på Lysfjord

Etter skifting av tak, vinduer og bordkledning

4.2.3 Biologisk mangfold.

Formål:

Ta vare på og utvikle variasjonen og mangfoldet av planter og dyr i kulturlandskapet ved hjelp av skjøtselstiltak og tilrettelegging

Viktig:

- Ta vare på det kulturbetinga mangfoldet av planter og dyr i kulturlandskapet som er utvikla gjennom lang tids slått og beiting
- Ta hensyn til ville planter og dyr i kulturlandskapet og bidra til å opprettholde livskraftige bestander
- Gjennomføre tiltak som bidrar til gjenoppretting og utvikling av biologisk mangfold

Aktuelle tiltak:

- Hindre gjengroing gjennom rydding og slått eller beiting. Eksempel kan være utslåtter eller seterområder som ikke lenger er i drift
- Legge til rette for å bevare fugler, dyr og planter, som for eksempel ved bevaring av enkeltelement i kulturlandskapet som åkerholmer, kantsoner, enkelttrær, dammer, spredningsveier for planter og dyr.
- Etablere kantsoner der slike mangler
- Åpning av gjenlagte bekker

Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

4.3 Klimautslipp og forurensing

4.3.1 Erosjon/forurensing/avfallshåndtering.

Formål:

Redusere risikoen for erosjon på jordbruksarealer og i vannløp, som reduserer avrenning av næringsstoffer, eller som reduserer utslipp fra jordbruket til jord, luft og vann.

Aktuelle tiltak:

- Hydrotekniske tiltak i elver og bekker
- Graving av åpne kanaler til erstatning for eksisterende lukka avløp
- Leplantinger/klimaplantinger, fangdammer, andre tiltak ut over vanlig landbruksdrift, som reduserer faren for forurensing.
- Opparbeidelse av oppsamlingsplasser for rundballer samt tilrettelegging for kompostering av organisk avfall.
- Etablering av dekke som forhindrer nedbør i eksisterende gjødselanlegg.

Veil. satser: - Le- og klimaplanting, samt skjerming av rundballer maks kr 15000,- pr. tiltak.
- Hydrologiske tiltak, bekk og avløp inntil 50 % med maks. kr 50000,-.
- Lagringsplass for rundballer inntil 50 % med. Maks kr 30000,- pr. tiltak.
- Dekke som forhindrer nedbør i eksisterende anlegg inntil 60 % med maks. kr 80000,-

4.4 Kulturlandskapstiltak – friluftsliv og tilgjengelighet.

4.4.1 Tilrettelegging for å fremme tilgjengelighet og opplevelseskvalitet.

Formål:

Legge til rette for rekreasjon og opplevelser i jordbrukets kulturlandskap gjennom ferdsel og friluftsliv.

Tiltak som tilrettelegger for ferdsel, bør i prinsippet ikke omfatte turveier og stier i skog og utmark.

Virkemiddel:

- Tilskudd til sti- og turvegnett i tilknytning til veger eller linjedrag i landskapet og forenkling av adkomst til utmark og strandsoner
- Sikre tilgjengelighet til kulturminner og kulturmiljøer for allmennheten
- Tilskudd til skilting og informasjon for å øke opplevelsesverdien

Aktuelle tiltak:

- Rydding, istandsetting av gamle stier/ferdselsårer
- Merking/skilting av stier, oppsetting av informasjonstavler
- Anlegg av enkle av gangbruer, klopper eller gjerdekløyv
- Anlegg av enkle rasteplasser

Viktig:

- Unngå uheldige effekter i kulturlandskapet

- Unngå ferdsel over innmarksbeite (som kan være fare for folk og fe)
- Turstier i utmarksområder omfattes ikke av ordninga uten at det er nødvendig for å oppnå gode helhetsløsninger
- Tilskudd skal ikke brukes for å legge til rette for parkering eller motorferdsel i utmark

Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

Gapahuk ved Horsbergvatnet

4.4.2 Fremmede og skadelige arter.

Hagerømlinger og andre arter på avveier som f.eks.:
Lupin, parkslirekne, kjempespringfrø, rynkerose m.fl.
Det er ikke tillatt med bruk av sprøytemidler.

Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

4.4.3 Fellestiltak/områdetiltak.

Formål:

Samarbeid som fremmer natur- og kulturminneverdiene i landbrukets kulturlandskap.
Ved fellestiltak, skal en deltaker stå som søker og undertegne søknaden på vegne av alle deltakerne basert på skriftlig fullmakt.

Aktuelle tiltak:

- tiltak som gjennomføres av flere grunneiere/søkere i fellesskap for å fremme nærings- og bygdeutvikling – en deltaker står som søker.
- tiltak som fremmer trivsel og har stor miljø- og kulturverdi, tiltak i samarbeid med andre.

Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

4.5 Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

4.5.1 Planleggingstiltak.

Det kan ytes tilskudd til planlegging, organisering og prosjektering av prosjekter som fører fram til planer for konkrete tiltak som er nevnt i denne strategien.

Prosjektet skal lede fram til gode og konkrete kulturlandskaps- og forurensingstiltak.

Det skal legges fram en rapport for planarbeidet.

Tilskudd kan innvilges med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag.

TILTAK SOM IKKE STØTTES OVER SMIL-ORDNINGEN:

- Tiltak som regnes som tradisjonell landbruksdrift.
- Grøfting, egen forskrift.
- Riving av bygninger.
- Maskiner og annet løst teknisk utstyr.

Gjeldende rundskriv for ordningen per november 2023 er [rundskriv 2021/18](#).

Det aktuelle og gjeldende rundskrivet finnes på landbruksdirektoratet sin hjemmeside. Her vil man også finne lenke til skjema/innlogging.

5.0 Prioritering av søknader

Det vises til punkt 3.3 *Prioriteringer*, for informasjon om hvilke generelle prioriteringer som ligger til grunn for vurdering av søknader.

I dette punktet vil det gå frem hvilke ordninger som vil bli prioritert høyest ved fordeling av midler.

Prioritering	Ordning	Tiltaksgruppe
1	4.1.1 Rydde gammel kulturmark og etablere beite.	Kulturlandskapstiltak.
2	4.3.1 Erosjon/forurensing/avfallshåndtering.	Klimautslipp og forurensing.
3	4.2.1 Bevaring og istandsetting av kulturminner/miljøer.	Kulturminner og biologisk mangfold.
4	4.4.1 Tilrettelegging for å fremme tilgjengelighet og opplevelseskvalitet.	Kulturlandskapstiltak – friluftsliv og tilgjengelighet.

Ved søknader på andre ordninger vil prioriteringer gjøres etter punkt 3.3.

5.1 Saksbehandling

5.1.1 vilkår – noen eksempler.

Det kan settes vilkår for innvilgning av tilskudd til de enkelte prosjekter og tiltak, jfr. § 3, 5. ledd.

Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

Informasjon, se aktuelt rundskriv.

Eksempler på vilkår:

- Prosjektet skal lede fram til gode og konkrete kulturlandskaps- og forurensingstiltak.
- Det skal legges fram en rapport for planarbeidet.

Kulturlandskapstiltak – verdifulle jordbrukslandskap - sette i stand gammel kulturmark

Informasjon og aktuelle tiltak, se aktuelt rundskriv.

Eksempler på vilkår:

- Kvist og kratt etter rydding skal fjernes eller lagres i hauer og brennes når forholdene tillater det.
- Gamle kulturplanter skal i størst mulig grad bevares.
- Det skal settes igjen enkelte trær som kulturlandskapselement og ly for beitedyr.
- Arealet skal holdes åpent og beites/ slått i en periode på minimum x år.
- Det skal foreligge en plan for videre bruk av arealet.
- For leieareal skal det kreves skriftlig leieavtale.

Kulturlandskapstiltak - biologisk mangfold

Informasjon og aktuelle tiltak, se aktuelt rundskriv.

Eksempler på vilkår:

- For svært verdifulle områder bør det utarbeides en skjøtelsesplan, ta kontakt med Fylkesmannens miljøvernavdeling.
- Restaurering av området skal gjenskape gode levevilkår for den truede vegetasjonen.
- Den årlige skjøtelsen skal være i tråd med tradisjonell drifta på arealet som har ført til det verdifulle mangfoldet av planter eller dyr.
- Redusere oppslag av trær.
- Fjerne store trær.
- Velge type trær som får stå igjen etter rydding.
- Det skal ikke nyttes plantevernmidler eller gjødsel.
- Sette betingelser for bruk av beitedyr i bestemte tidsrom.
- Sette betingelser for type beitedyr.
- Sette betingelser for tid for slått av verdifull eng.
- Fjerne gras etter slått.
- Fjerne kvist etter rydding.
- Ta vare på vegetasjon og dyreliv i og ved kulturminner (eks i en mur eller et gjerde).

Kulturlandskapstiltak – friluftsliv og tilgjengelighet

Informasjon og aktuelle tiltak, se aktuelt rundskriv.

Eksempler på vilkår:

- Alle grunneiere skal godkjenne tiltaket skriftlig og avtalen bør gjelde i minst 10 (evt. 5) år.
- Det bør foreligge en vedlikeholdsplan for turveien.
- Turveien/stien skal bare tilrettelegges for gående.
- Turveien/stien skal merkes i terrenget og avmerkes på turkart.
- Området skal være tilgjengelig for allmennheten.

Kulturlandskapstiltak – kulturminner og kulturmiljøer

Informasjon og aktuelle tiltak, se aktuelt rundskriv.

Eksempler på vilkår:

- Fylkeskommunen skal kontaktes før arbeid med verneverdige bygninger og andre kulturminner settes i gang.
- Arbeidet skal utføres av eller i nært samarbeid med restaureringskyndig person.
- Ved restaurering skal en å foreta reparasjon framfor utskifting og bruke tradisjonelle materiale og metoder.

Forurensingstiltak - avrenning til vann

Informasjon og aktuelle tiltak, se aktuelt rundskriv.

Eksempler på vilkår:

- Tiltaket må redusere risikoen for erosjon og avrenning av næringsstoffer.
- Tiltaket skal ikke komme i konflikt med kulturlandskapsverdier.
- Inngrep skal ikke komme i konflikt med kulturverdier.
- Det skal tas hensyn til biologiske verdier.

Forurensingstiltak - utslipp til luft

Informasjon og aktuelle tiltak, se aktuelt rundskriv.

Eksempler på vilkår:

- Dekke over eksisterende gjødsellager må være av varig karakter og godt tilpasset det aktuelle lageret.

5.1.2 Endringer

Endringer gjeldende fra 2020

I 2020 ble forskriften endret til at også eier av landbrukseiendom uten foretak kan innvilges SMIL-tilskudd, dersom det foregår en tilskuddsberettiget produksjon på eiendommen.

5.1.3 Søknaden

Søknaden skal sendes digitalt med innlogging via ID-porten/Altinn.

Søknadsfrist: **1. april.**

Tilskudd skal ikke innvilges der tiltaket er påbegynt før tilskudd er innvilget.

Søknaden bør inneholde:

Søknaden eller prosjektbeskrivelsen skal inneholde informasjon om forhold som kommunen mener er nødvendig for en forsvarlig behandling av søknaden.

- Formålet med prosjektet/tiltaket,
- Planer for prosjektet/tiltaket inkl, framdriftsplan, arbeidsbeskrivelser, tegninger, mm.,
- Spesifisert kostnadsoverslag,
- Oversiktskart som viser landbrukseiendommens beliggenhet,
- Detaljert kart (for eksempel utsnitt av økonomisk kartverk) som viser arealer, viktige elementer i landskapet og plassering av tiltaket det søkes tilskudd til,
- Fotografier som viser arealer, bygninger og/eller landskapselementer det søkes tilskudd til,
- Områdets planstatus.
- Eventuell fredningsstatus eller forslag til fredning i medhold av lov om naturvern eller lov om kulturminner,
- Finansieringsplan inkl egeninnsats
- Avtale om gjennomføring av fellestiltak
- Gjødseplan og evt. Plantevernjournal
- Ved beregning av egen arbeidsinnsats i søknad brukes Innovasjon Norges godkjente timesatser, som i 2024 er 350kr/time for eget arbeid, og inntil 800kr/time for arbeid med egne maskiner.

Søknad om tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter skal undertegnes av den som skal motta tilskuddet på vegne av deltakerne i prosjektet.

Søknad om tilskudd til miljøtiltak på landbrukseiendom skal undertegnes av eieren eller andre som har hjemmel til å gjennomføre tiltaket (med skriftlig samtykke fra grunneier). Dersom søknaden fremmes på leieareal, skal det foreligge leiekontrakt på 10 år.

NB! Hvis søknaden gjelder fellestiltak, skal en deltaker stå som søker og undertegne søknaden på vegne av alle deltakerne basert på skriftlig fullmakt.

Innkomne søknader kan sendes ut til aktuelle høringsparter før saken tas opp til behandling i politisk fora. Aktuelle høringsparter kan være:

- Reindriftsforvaltningen i Nordland og det aktuelle reinbeitedistriktet for kommunen
- Kulturminnemyndigheten – kulturminner i Nordland og kulturkontoret i Bindal kommune
- Miljøvernmyndigheter

Formannskapet styrkes med 1 medlem fra bondelaget og 1 medlem fra bonde- og småbrukarlaget, plukket ut av laga selv, foretar fordeling av midlene mellom enkeltsøknader. Arbeidsfrist er 3 år etter innvilgningsdato. Det er mulighet å søke om forlengelse. Kommunen kan etter søknad forlenge fristen, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget, jfr. Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket § 3 fjerde ledd.